Lietas Nr. C38024617
Lietas arhīva Nr. C-0246-17

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Valkā 2017.gada 7.aprīlī

Valkas rajona tiesa

šādā sastāvā: tiesnese S.Dreija **rakstveida procesā** izskatīja civillietu **/pers. N/** maza apmēra **prasības pieteikumā pret /pers. D/ par uzturlīdzekļu piedziņu**.

APRAKSTOŠĀ DAĻA

2017.gada 16.janvārī prasītājs /pers. N/ cēlis tiesā prasību pret atbildētāju – savu tēvu /pers. D/ par uzturlīdzekļu piedziņu 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas līdz laikam, kad pats spēs sevi apgādāt, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai no prasības iesniegšanas dienas.

Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītājs mācās /nosaukums/un nespēj sevi apgādāt. Prasītājs centies ar tēvu sazināties sociālajos tīklos, bet tas nav izdevies. Līdz šim par viņu rūpējusies tikai māte. Pēc vidusskolas beigšanas prasītājs plāno turpināt mācības augstskolā. Piedzītie uzturlīdzekļi nepieciešami uzturam, izglītībai, apģērbam, higiēnas precēm, veselības aprūpei, medikamentiem, transportam. Norāda, ka viņam šobrīd ir veselības problēmas ar muguru, nepieciešams fizioterapeits. Vidēji mēnesī maksā par pusdienām 40 līdz 50 EUR, 7,90 EUR mēnesī par izglītību projektā „Esi līderis".

Piedzītos uzturlīdzekļus lūdz ieskaitīt prasītāja norēķinu kontā AS „SEB banka". Norādīts, ka nevēlas, lai notiktu uzklausīšana tiesas sēdē.

Par prasības pieteikumu atbildētājs tiesai 2017.gada 7.februārī sniedza paskaidrojumu, kurā norādīja, ka prasību neatzīst, jo prasības iesniegšanas brīdī neesot iesniegts medicīniskais slēdziens par veselības problēmām, kā arī neesot iesniegti pamatojošie uzturlīdzekļu izdevumu dokumenti (čeki, utt.). Norādīts, ka Ministru kabineta 15.01.2013. noteikumi Nr.37 attiecas uz bērniem līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai. Norādīts, ka ar dēlu un viņa māti nav kontaktējies. Atbildētājs pievienojis atsevišķu lapu ar paskaidrojumu, kurā citē Civillikuma 179.pantu par vecāka pienākumu bērnu apgādāt līdz laikam, kad bērns pats sevi var apgādāt. Turpinājumā atbildētājs izklāsta savu sapratni par norādīto likuma normu. Pēc viņa ieskata prasīt uzturlīdzekļus par mācībām augstskolā, kas sāksies rudenī, un kad vēl dēls nevienā augstskolā nav iestājies, esot nepamatoti; pieprasīt līdzekļus fizioterapeitam neesot pamatojoši, jo prasības iesniegšanas brīdī neesot medicīnas slēdziena par veselības problēmām. Atbildētājs norāda, ka viņam pašam ir nepilngadīga meita, kura uzsākusi skolas gaitas 2016.gada septembrī 1.klasē, uzskaitītas meitas vajadzības un ortodonta pakalpojumu izmaksas. Atbildētājs uzņēmies galvojumu par hipotekāro kredītu, no 1.janvāra viņš saņemot minimālo darba algu, un nepieciešamības gadījumā varot iesniegt izziņu no darbavietas. 2009.gada septembrī viņam konstatēta Laimas slimība, 2011.gada janvārī muguras problēmas.

Atbildētājs nevēlas lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Ar tiesas 2017.gada 8.februāra lēmumu lietas izskatīšana nolikta rakstveida procesā, un par to 2017.gada 9.februārī paziņojums nosūtīts pusēm, norādot, ka sprieduma norakstu tās varēs saņemt tiesas kancelejā 2017.gada 9.martā, un tiesa sprieduma norakstu nosūtīs tikai pēc puses rakstveida lūguma.

Ar tiesas 2017.gada 9.marta lēmumu rakstveida procesā noliktā lietas izskatīšana atlikta, jo atbildētājam izskaidrotas procesuālo darbību izdarīšanas vai neizdarīšanas sekas saskaņā ar Civilprocesa likuma 8.panta otro daļu un 93.pantu. Lietas izskatīšana atkārtoti nolikta rakstveida procesā, norādot, ka sprieduma norakstu puses varēs saņemt tiesas kancelejā 2017.gada 7.aprīlī, ka sprieduma noraksts tiks nosūtīts tikai pēc rakstiska lūguma.

Paziņojums par atkārtotu lietas izskatīšanu rakstveida procesā, sprieduma sastādīšanu un pasludināšanu pusēm nosūtīts 2017.gada 9.martā.

Septiņas dienas pirms paziņotā lietas izskatīšanas laika no pusēm nav saņemti paziņojumi par procesuālo tiesību izmantošanu, kā to pieļauj Civilprocesa likuma 250.^{22} panta otrā daļa.

MOTĪVU DAĻA

Tiesa, pārbaudījusi iesniegtos pierādījumus un novērtējusi tos kopsakarā atzina, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa nosaka, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 96.panta piekto daļu pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse.

Lietā noskaidrots, ka /pers. N/ ir dzimis /datums/, /pers. D/ un /pers. J/, dzimusi /pers. Z/, ir viņa vecāki. Tas pierādīts ar iesniegto dzimšanas apliecības kopiju.

Ar pievienoto /nosaukums/ /datums/izziņu Nr.130 pierādīts, ka prasītājs 2016./2017.mācību gadā mācās šīs skolas 12.B klasē.

Tiesa secina, ka prasītājs, apgūstot vidējo izglītību pilna laika programmā, ir kļuvis pilngadīgs pirms mācību iestādes pabeigšanas. Tiesa uzskata, ka prasītājam nav iespējams mācības apvienot ar darbu, kā to iesaka atbildētājs. No katra vecāka normāli būtu sagaidīt, ka tas atbalsta savu bērnu izglītības iegūšanā, kas nav mazsvarīgi darba tirgum.

Lietā nav strīda par to, ka par prasītāju, kamēr viņš bija nepilngadīgs, un arī tagad rūpējas viņa māte, jo atbildētājs uzturlīdzekļus prasītāja uzturam nav devis, nav uzturējis tiešus kontaktus ar savu bērnu, kas ir vecāka pienākums.

Prasītājam nepieciešami uzturlīdzekļi uzturam, izglītībai, apģērbam, higiēnas precēm, veselības aprūpei, medikamentiem, transportam, ko līdz piedzīt Ministru kabineta noteiktajā minimālajā apmērā – 30% no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēra.

Civillikuma 177.panta trešā daļa bērna aprūpi, tātad arī uzturēšanu skaidro kā ēdiena, apģērba, bērna vajadzībām atbilstoša mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu, viņa izglītošanu, tikumisko un darba audzināšanu.

Tiesa atzīst, ka prasītājam, kurš apgūstot vidējo izglītību ir kļuvis pilngadīgs, nepieciešams apmierināt vispārzināmas katra cilvēka ikdienas vajadzības, un viņam par to nav jāiesniedz izdevumus apliecinoši dokumenti, kā to vēlas atbildētājs. Tā kā atbildētājam ir arī otrs bērns, kurš uzsācis mācības skolā un kuram ir bijušas veselības problēmas, tiesa paskaidro atbildētājam, ka arī viņa pilngadīgajam dēlam, kurš arī iepriekš bija nepilngadīgs,

ir tādas pašas vajadzības pēc uztura, apģērba, higiēnas precēm, un viņš arī reizēm saslimst, tieši tāpat kā atbildētājs. Atbildētāja iesniegtie dokumenti par viņam 07.09.2009. un 28.09.2009. veiktajām asins analīzēm un nosūtījums 11.01.2011. uz konsultāciju un uz palīgdiagnostikas kabinetiem sakarā ar mugurkaula jostas daļas problēmām, par izdevumiem /pers. A/ stomatologa apmeklējumiem 29.08.2016., 08.12.2016., 30.01.2017., apstiprina tikai tiesas iepriekš norādīto, ka veselības aprūpe nepieciešama visiem, arī prasītājam.

Civillikuma 179.pants noteic, ka vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns var pats sevi apgādāt. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem; katram vecākam neatkarīgi no viņa spējām un mantas stāvokļa ir jānodrošina bērnam Ministru kabineta noteiktais minimālais uzturlīdzekļu apmērs.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumiem Nr.37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam", valstī noteiktais minimālais uzturlīdzekļu apmērs bērnam līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai noteikts 25% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, bet no 7 līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai - 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Minētie Ministru kabineta noteikumi noteic minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam līdz astoņpadsmit gadu vecuma sasniegšanai, tāpēc tos nevar piemērot uzturlīdzekļu piedziņai pilngadīgam bērnam, kā tas ir šajā gadījumā.

No Civillikuma 179.pantā ietvertā regulējuma satura tiesa secina, ka likumā uztura došanas pienākums tiek saistīts ar vecāku spēju uzturēt bērnu un viņu mantas stāvokli, un laiku, kad bērns pats spēj sevi apgādāt.

Bērna pilngadības sasniegšanu kā kritēriju vecāku atbrīvošanai no viņa uzturēšanas pienākuma likums nav izvirzījis. Tas nozīmē, ja bērns pēc pilngadības iestāšanās objektīvu iemeslu dēļ nevar pats sevi apgādāt, tad atbilstoši Civillikuma 179.panta pirmajai daļai vecāku pienākums viņu uzturēt turpinās (*Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 26.novembra spriedumu lietā Nr.SKC-440, 2010.gada 27.janvāra sprieduma lietā Nr.SKC-251 9.1.punkts, 2010.gada 24.marta spriedums lietā Nr.SKC-488, Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 17.jūnija sprieduma lietā Nr.SKC-507 7.punkts*).

Lietā nav strīda, ka prasītājs pēc pilngadības sasniegšanas turpina mācības /nosaukums/dienas nodaļā, un viņam mācību laikā nav iespējams strādāt un pelnīt sev iztiku, tāpēc abiem vecākiem tie jādod.

Prasītājs nav iesniedzis pierādījumus par mātes mantisko stāvokli, un tiesai tas nav zināms, tāpēc tiesa to nevar izvērtēt.

Tiesai ir pamats uzskatīt, ka kopš prasītāja pilngadības (2016.gada 30.janvāris), joprojām uzturlīdzekļus viņai dod viņa māte /pers. J/, jo pretēji pierādījumi nav iesniegti. Tāpat nav zināms, vai prasītāja māte dod uzturlīdzekļus tikai prasītājam, vai viņas apgādībā ir vēl citas personas.

Vienlaikus tiesai ir pamats uzskatīt, ka arī pēc prasītāja pilngadības atbildētājs uzturlīdzekļus dēlam nav devis, jo par to liecina atbildētāja paskaidrojumā norādītais.

Atbildētājs norādīja paskaidrojumā, ka strādā celtniecības sfērā un saņem minimālo algu. Pēc tiesas norādījuma, ka par to nav iesniegti pierādījumi, atbildētājs tiesai iesniedza /datums/VSAA informāciju par sociālās apdrošināšanas iemaksām un apdrošināšanas periodiem, kas apstiprina, ka no /datums/viņš strādā /nosaukums/un viņa darba ienākumi 2017.gada janvārī bija 478,80 EUR pirms nodokļu nomaksas. Pievienota CSDD izziņa, ka atbildētājam nav reģistrēti transportlīdzekļi, un Tiesu administrācijas /datums/izziņa, ka viņam zemesgrāmatā nav reģistrēti nekustamie īpašumi. Atbildētāja apgādība atrodas nepilngadīga meita /pers. A/, dzimusi /datums/, ko apstiprina pievienotā dzimšanas apliecības kopija. Ar /datums/AS „Swedbank" izziņu apstiprināts, ka atbildētājs ar banku noslēdzis /datums/galvojuma līgumu, kas ir saistības pastiprinājums /pers. A2/ un bankas noslēgtajam aizdevuma līgumam.

Uzņemtais galvojums liecina, ka atbildētājs tika apsvēris savu mantisko stāvokli ilgtermiņā, to tika izvērtējusi arī banka, un viņš ir gatavs izpildīt /pers. A2/ saistību un atmaksāt aizdevumu viņas vietā, ja aizņēmēja nepienācīgi pildīs saistību. Tas ļauj izdarīt secinājumu, ka atbildētājam ir ienākumi ne tikai no noslēgtā darba līguma.

Prasītājs vēlas saņemt no atbildētāja uzturlīdzekļus 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās darba algas, kas pašlaik ir 114 EUR mēnesī.

Izvērtējot atbildētāja mantisko stāvokli pēc iesniegtajiem pierādījumiem, to, ka viņa apgādībā ir nepilngadīgs bērns, kura uzturam jādod minimālie uzturlīdzekļi, to, ka viņa ikdienas vajadzību apmierināšanai nepieciešami līdzekļi, tiesa uzskata, ka prasītāja uzturam viņam jāmaksā uzturlīdzekļi 40 EUR apmērā, kamēr prasītājs mācās, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai.

Izvērtējusi atbildētāja mantisko stāvokli, tiesa uzskata, ka noraidāma prasība daļā par uzturlīdzekļu piedziņu 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās algas, jo atbildētāja mantiskais stāvoklis nav tik labs, lai to nesaistītu ar viņa reālajiem ienākumiem.

Latvijas Republikas Senāta judikatūrā atzīts, ka Civillikuma 179.panta pirmās daļas tiesiskā sastāva pazīme „kad bērns pats var sevi apgādāt" interpretējama likuma „Par valsts pensijām" 19.pantā paredzētajam, ka par darba nespējīgiem uzskatāmi bērni, kuri mācās vidējās vai augstākās mācību iestādēs dienas nodaļā un nav vecāki par 24 gadiem *(Senāta 2001.gada 14.marta spriedums lietā Nr.SKC-144/2001)*.

Turpretī, ja bērns ir vecāks par 24 gadiem un turpina mācīties, tad pieņemams, ka bērns spēj sevi apgādāt un vecākiem vairs nav pienākums uzturēt bērnu *(Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 7.janvāra spriedums lietā Nr.SKC-1478/2015)*.

No minētā tiesa secina, ka prasītājam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus no atbildētāja ne ilgāk par 24 gadu vecuma sasniegšanu, pie kam, tikai tādā gadījumā, ja prasītājs mācās.

Uzturlīdzekļu piedziņa uzsākama no 2017.gada 16.janvāra, kad prasības pieteikums iesniegts tiesā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktu prasītājs ir atbrīvots no tiesas izdevumu samaksas, iesniedzot prasības pieteikumu.

Civilprocesa likuma 42.panta pirmā daļa noteic, ka tiesas izdevumi, ja prasītājs no to maksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Tiesas izdevumi šajā lietā ir valsts nodeva un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas dokumentu nosūtīšanu un piegādāšanu.

Prasība tiek apmierināta daļēji, un atbildētājam būtu jāmaksā valsts nodeva saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta „a" apakšpunktu un 35.panta pirmās daļas 3.punktu – 15% no viena gada uzturlīdzekļu summas 480 EUR, tas ir 72 EUR.

Tāpat atbildētājam būtu jāatlīdzina proporcionāla daļa ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi valstij 1,71 EUR apmērā (aprēķins: tiek piedzīti uzturlīdzekļi 40 EUR, kas ir 35,09% no pieprasītā apmēra 30% no minimālās darba algas jeb pašlaik 114 EUR; tiesas dokumentu nosūtīšanai kopā izlietoti 4,86 EUR; 35,09% no 4,86 EUR= 1,71 EUR).

Civilprocesa likuma 43.panta ceturtā daļa noteic, ka tiesa vai tiesnesis, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, pilnīgi vai daļēji atbrīvo to no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos.

Izvērtējusi atbildētāja mantisko stāvokli, tiesa secina, ka tiesas izdevumi sasniedz ievērojamu daļu no atbildētāja darba algas, bez tam, viņam uzturlīdzekļi jādod prasītājam (ir jau uzkrājies uzturlīdzekļu parāds no 16.01.2017.) un nepilngadīgajai meitai, līdzekļi nepieciešami viņa ikdienas vajadzību apmierināšanai.

Tiesa secina, ka uzliekot maksāt tiesas izdevumus pilnā apmērā, tiktu nesamērīgi palielināti viena mēneša izdevumi un ietekmētu viņa spēju maksāt

uzturlīdzekļus. Tāpēc atbildētājs pilnībā atbrīvojams no valsts nodevas samaksas valsts ienākumos, un no viņa piedzenami valsts labā tikai ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 1,71 EUR.

Atbildētājam nosakāms maksimālais termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par samaksu valsts ienākumos.

REZOLUTĪVĀ DAĻA

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta ceturto daļu, 97.,189.-193.,195.,199.,204.[1], 250.[25], 250.[27], 415.panta pirmo daļu tiesa

nosprieda:

prasības pieteikumu apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, deklarētā dzīvesvieta /adrese/, **par labu /pers. N/,** personas kods /personas kods/, **uzturlīdzekļus katru mēnesi 40 EUR apmērā**, sākot no 2017.gada 16.janvāra uz laiku, kamēr viņš pats spēs sevi apgādāt, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai.

Uzturlīdzekļi jāieskaita /pers. N/ norēķinu kontā /numurs/ AS „SEB banka".

Piedzīt no /pers. D/ valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,71 EUR (viens euro 71 cents), kas jāieskaita:

Saņēmējs: Tiesu administrācija

Konta Nr.LV51TREL2190458019000

NMR 90001672316

Saņēmēja banka: Valsts kase

Kods: TRELLV22

Iemaksas mērķis: 21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.

Noteikt /pers. D/sprieduma labprātīgas izpildes termiņu daļā par piedziņu valsts labā 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās, izskaidrojot, ka samaksu apliecinošs dokuments par samaksu valsts ienākumos jāuzrāda/jāpiesūta Valkas rajona tiesas kancelejai, Rīgas ielā 2, Valkā, LV-4701 labprātīgai izpildei noteiktajā termiņā. Ja labprātīgi samaksa valsts labā netiek veikta, piedziņa tiek nodota tiesu izpildītājam.

Atbrīvot /pers. D/daļēji no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos 72 EUR apmērā.

Noraidīt prasības pieteikumu daļā par uzturlīdzekļu piedziņu ik mēnesi 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās darba algas.

Spriedumu var pārsūdzēt Vidzemes apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas - 2017.gada 7.aprīļa, ievērojot Civilprocesa likuma 440.[2]panta nosacījumus. Apelācijas sūdzība iesniedzama Valkas rajona tiesā.

Tiesnese S.Dreija